

Til Norges Bank

18.03.2025

Tilrådning om å utelukke Eramet SA fra Statens pensjonsfond utland

Sammendrag

Etikkrådet anbefaler å utelukke selskapet Eramet SA fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller er ansvarlig for alvorlig miljøskade og grove krenkelser av menneskerettighetene til ukontaktete urfolk.

Rådets vurdering er rettet mot Eramets deltakelse i fellesforetaket PT Weda Bay Nickel (WBN) som utvinner nikkel på øya Hamahera, Indonesia.

Eramet er et internasjonalt gruve-og metallprosseringsselskap notert på børsen i Paris. Ved utgangen av desember 2024 eide SPU aksjer for 134 millioner NOK, tilsvarende en eierandel på 0,74 prosent i selskapet.

Eramet kjøpte seg inn i WBN i 2006 og har nå en 38,9 prosent indirekte andel i fellesforetaket. Utvikling av gruven startet opp i 2017, og gruvedriften kom i gang i 2019. Konsesjonsområdet er på 450 km², og så langt er 27 km² blitt utviklet. Gruven har en levetid 25 år. Eramet er operatør av gruven.

Gruvedriften vil medføre at store områder med intakt regnskog blir avskoget. Konsesjonsområdet inngår i en *biodiversity hotspot* og overlapper med et *Key Biodiversity Area* og et *Endemic Bird Area*. WBNs egne kartlegginger har identifisert hele konsesjonsområdet som kritisk habitat, altså et område av høy bevaringsverdi og viktighet for biologisk mangfold med mange endemiske arter. Rådet legger vekt på at hver og en av disse ulike klassifiseringene understreker områdets betydelige bidrag til det globale biomangfoldet og viktigheten av å bevare det.

WBN vil gjennomføre tiltak for å redusere miljøkonsekvensene. Tiltakene omfatter blant annet «*avoidance zones*» og «*offset areas*» i og utenfor konsesjonsområdet. WBN oppgir at målet med tiltakene er å oppnå netto positive gevinster, altså en målbar positiv gevinst for biologisk mangfold. Gitt at området hvor det skal avskoges er av høy bevaringsverdi er det uklart for rådet hvordan man i dette prosjektet skal oppnå en netto positiv gevinst for biologisk mangfold.

I denne saken er risikoen for alvorlig miljøskade nært knyttet til urfolks rettigheter. Avskogingen og miljøskadene knyttet til gruvedriften vil kunne true overlevelsen til Hongana Manyawa-folket som er en av de siste ukontaktete urfolkene i Indonesia. Ukontaktete urfolk har selv valgt å leve isolert fra omverdenen. Kontakt med utenforstående kan føre til fatale konsekvenser for gruppen fordi de ikke har immunitet mot sykdommer som er vanlige i andre samfunn. Hongana-Manyawa -folkets livsgrunnlag, levemåte og kultur er basert på ressursene i Halmahera-skogen. Kartlegginger viser at urfolksgruppen har sitt leveområde i og utenfor WBNs konsesjonsområde

For rådet er det avgjørende at avskogingen og fragmenteringen av skog som følge av gruvedriften kommer til å øke betraktelig i årene framover, og at det vil medføre en tilsvarende innskrenking i leveområdet til Hongana Manyawa-folket. Det vil føre til et press på urfolkenes landområder som vil kunne øke risikoen for kontakt med utenforstående.

Eramet bestrider at det lever ukontaktede urfolk i eller i nærheten av konsesjonsområdet og viser til at de siste undersøkelsene som selskapet har medvirket til, ikke har funnet bevis på dette. Etikkrådet legger større vekt på at miljøkonsekvensanalysen i 2010 viste at slike grupper var til stede i og rundt konsesjonsområdet og at nyere kartlegginger har bekreftet dette. Rådet vil også påpeke at gruvedriften vil påvirke gruppene selv om de utelukkende skulle befinne seg utenfor konsesjonsområdet.

Rådet mener at WBN og Eramet ikke utviser den nødvendige aktsomhet for å hindre at gruvedriften vil kunne påføre miljø og mennesker stor og irreversibel skade. Rådet legger vekt på at de isolerte urfolksgruppene hører til de mest sårbare folkeslagene i verden og at de ikke har alternative leveområder til regnskogen på Halmahera. Så lenge felleforetakets aktiviteter fører til at store områder med intakt regnskog går tapt og at leveområdet for ukontaktede urfolk ikke beskyttes, mener rådet at risikoen for at Eramet medvirker til alvorlig miljøskade og grove brudd på menneskerettighetene er uakseptabel.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Hva rådet har tatt stilling til	1
1.1.1	Miljøskade	3
1.1.2	Urfolks rettigheter	4
1.2	Kilder	5
2	Bakgrunn	6
2.1	Om Weda Bay Nickel	6
2.2	Naturverdier i konsesjonsområdet	11
2.2.1	Kumulativ miljøskade	12
2.3	Om urfolk i frivillig isolasjon	12
3	Etikkrådets undersøkelser	14
3.1	Miljøskade	14
3.1.1	Avskoging	15
3.1.2	Konsekvenser for biologisk mangfold	15
3.2	Konsekvenser for urfolk	17
4	Informasjon fra selskapet	21
5	Etikkrådets vurdering	23
6	Tilrådning	25

1 Innledning

Etikkrådet for Statens Pensjonsfond Utland (SPU) har vurdert fondets investeringer i Eramet SA¹ opp mot både miljøkriteriet og menneskerettighetskriteriet i retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU (de etiske retningslinjene).² Vurderingen gjelder nikkelgruven Weda Bay Nickel i Indonesia og omhandler avskoging av intakt regnskog og konsekvensene dette har for biologisk mangfold og ukontaktede urfolk.

Eramet er et internasjonalt gruve-og metallprosseringsselskap som er notert på børsen i Paris. Blant Eramets produkter er nikkel, litium, mangan og mineralsalt.³ Selskapet har virksomhet i 15 land, blant annet Norge, USA og Indonesia.

Ved utgangen av desember 2024 eide SPU aksjer for NOK 134 millioner i selskapet, tilsvarende en eierandel på 0,74 prosent.

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådet har vurdert SPUs investering i Eramet SA opp mot to kriterier i de etiske retningslinjenes § 4, som fastlegger at «Observasjon eller utelukkelse kan besluttet for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for: a) grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene [...] e) alvorlig miljøskade.»

Etikkrådets vurdering er rettet mot Eramets deltakelse i driften av nikkelgruven i Weda Bay, som eies og drives av fellesforetaket PT Weda Bay Nickel (WBN) på øya Halmahera i Indonesia (se figur 1).⁴ WBNs konsesjonsområde består hovedsakelig av intakt regnskog som også er leveområdet til urfolk som lever i frivillig isolasjon.⁵

¹ Issuer ID: 153771

² Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland: <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2014-12-18-1793?q=retningslinjer+++pensjonsfond+++utland>

³ Eramet hjemmeside: <https://www.eramet.com/en/group/>

⁴ WBNs hjemmeside: [About us - Weda Bay Nickel](#)

⁵ I det videre også omtalt som ukontaktede urfolk eller isolerte urfolk.

Etikkrådet har i tidligere saker ansett at selskaper som avvirker intakt regnskog eller som påvirker ukontaktede urfolks⁶ overlevelse, kan sies å medvirke til normbrudd som omfattes av SPUs etiske retningslinjer.⁷

Etter de etiske retningslinjene må normbruddene være pågående, eller det må være en uakseptabel risiko for framtidige normbrudd. I vurderingen av risiko for framtidige normbrudd, legger rådet vekt på hvordan et selskap har respondert når normbrudd er blitt avdekket, og hva selskapet har gjort for å hindre at normbrudd skjer igjen.

Etikkrådet er kjent med anklager mot WBN om mangelfull kompensasjon, forringelse av livsgrunnlag og tap av landrettigheter for lokalsamfunnene rundt Weda Bay. Rådet har ikke vurdert disse anklagene.

Figur 1 Central Halmahera er markert med rødt. WBN ligger på Central Halmahera.

⁶ I denne tilrådingen brukes begrepene urfolk i frivillig isolasjon, ukontaktede urfolk og isolerte urfolk synonymt.

⁷ Se for eksempel Etikkrådets tilrådingen om utelukkelse av Halcyon Agri Corp Ltd, <https://etikkradet.no/halcyon-agri-corp-ltd/> og Repsol S.A. og Reliance Industries Ltd, <https://etikkradet.no/repsol-s-a-reliance-industries-limited/>

1.1.1 Miljøskade

I tidligere tilrådninger om alvorlig miljøskade har rådet lagt vekt på omfanget av skaden, om den medfører irreversible eller langsiktige virkninger, om den er et resultat av brudd på nasjonale lover eller internasjonale normer og hva selskapet har gjort for å forhindre eller rette opp skade.

Etikkrådet viser til at det mellomstatlige naturpanelets (IPBES) kunnskapsoppsummering om global status for biologisk mangfold rapporterer at 25 prosent av kjente arter av planter og dyr er truet med utryddelse.⁸ Hvis man fortsetter med «*business as usual*», vil dette antallet akselerere i årene som kommer. Rådet viser også til naturavtalen (GBF) fra 2022,⁹ og legger vekt på målet om å stoppe menneskeskapt utryddelse av kjente truede arter og redusere til tilnærmet null tapet av viktige naturområder og økosystem innen 2030.¹⁰ Naturavtalen fremsetter også en forventning om at selskaper og finansinstitusjoner tar ansvar for å bidra til å redusere tapet av natur.¹¹

Relevant for denne tilrådommen er også naturtoppmøtets (COP 16) anerkjennelse av urfolk og lokalsamfunnenes rolle i å bevare og bidra til bærekraftig bruk av biologisk mangfold og opprettelsen av et nytt permanent organ for urfolkssaker som skal sikre at urfolk blir hørt og sett i gjennomføringen av samtlige mål i naturavtalen.¹²

International Finance Corporation (IFC) Performance Standard for biologisk mangfold IFCs *Environmental and Social Performance Standards* er internasjonalt anerkjente normer for hvordan selskaper bør håndtere miljømessige og sosiale risikoer knyttet til sine aktiviteter.¹³ IFC-standarden for biodiversitet (PS6) gir retningslinjer for hvordan selskaper kan forhindre og avbøte negative konsekvenser for biologisk mangfold og økosystemtjenester av sine aktiviteter. Blant annet skal

⁸ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>

⁹ Naturavtalen: <https://www.cbd.int/gbf>

¹⁰ Naturavtalen target 1

¹¹ Naturavtalen target 15

¹² Biodiversity COP 16: Important Agreements Reached Towards making "Peace with Nature" | Convention on Biological Diversity, <https://www.cbd.int/article/agreement-reached-cop-16>

¹³ IFC 2012 PS6: <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2010/2012-ifc-performance-standard-6-en.pdf>

tiltakshierarkier benyttes i planleggingen av prosjekter for i størst grad å begrense selskapers skade på biologisk mangfold. Tiltakshierarkiet er en stegvis tilnærming som brukes i prosjektplanlegging for aktiviteter som kan medføre naturskade. Først og fremst skal man forsøke å unngå miljøskade, deretter forsøke å begrense skaden. Der skade er uunngåelig, skal man rehabilitere. Aller siste utvei er å kompensere for resterende skade. Kompensasjon kan for eksempel være å sette til side andre områder for bevaring av biologisk mangfold (*biodiversity offset*).

1.1.2 Urfolks rettigheter

I vurderingen av hva som kvalifiserer som grove eller systematiske menneskerettighetskrenkelser, baserer rådet seg på internasjonalt anerkjente konvensjoner og autoritative tolkninger av disse.

Selv om det er stater og ikke selskaper som er forpliktet etter internasjonale menneskerettighetskonvensjoner, kan selskaper sies å medvirke til menneskerettighetskrenkelser. I vurderingen av selskapets medvirkning til slike krenkelser legger rådet til grunn at det må være en sammenheng mellom selskapets virksomhet og de aktuelle normbruddene, og selskapet må enten ha aktivt medvirket til normbruddene eller kjent til dem uten å ha truffet tiltak for å forhindre dem.

FNs erklæring om urfolks rettigheter fra 2007¹⁴ og ILO-konvensjon nr. 169¹⁵ omhandler grunnleggende rettigheter for verdens urfolk og stammefolk (heretter omtalt som urfolk) og utgjør minstestandarder for å sikre overlevelsen av verdens urfolk og deres kultur, verdighet og velferd. Urfolks rettigheter bygger på eksisterende universelle menneskerettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (ICCPR).¹⁶

ILO-konvensjon 169 fastsetter urfolks kollektive rett til å bestemme over sin kulturelle og økonomiske utvikling. Den fastslår urfolks rett til å bestemme sine egne prioriteringer i utviklingsprosessen (artikkel 7), anerkjenner urfolks kollektive kulturelle, åndelige og økonomiske tilknytning til sine landområder (artikkel 13) og fastsetter urfolks eiendoms- og råderett til sine tradisjonelle landområder som de har hatt tilgang til for sitt livsopphold og sin tradisjonelle virksomhet (artikkel

¹⁴ FNs erklæring om urfolk,
http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf.

¹⁵ ILO-konvensjon 169 om urfolk og stammefolk,
https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C169.

¹⁶ FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter,
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>.

14).¹⁷ Retten til selvbestemmelse innebærer også retten til ikke å bli utsatt for tvangsassimilering som omfatter «enhver handling som har som mål å frata dem deres landområder, territorier eller ressurser».¹⁸

Indonesia har ikke ratifisert ILO-konvensjon 169.

I denne saken har Etikkrådet også funnet veiledning i FNs retningslinjer for beskyttelse av urfolk i frivillig isolasjon og nylig kontaktede urfolk.¹⁹ For urfolk som lever isolert, betyr retten til selvbestemmelse en absolutt respekt for deres beslutning om å forbli isolert. Aktiviteter knyttet til utvinning av naturressurser i områder der det finnes ukontaktede urfolk, bør ikke finne sted, eller de bør modifiseres for å sikre urfolkenes rett til sine landområder. Ukontaktete urfolk er ekstremt sårbare grupper hvor det forventes at selskaper utviser en særlig høy grad av aktsomhet.

1.2 Kilder

Denne tilrådingen er basert på offentlig tilgjengelig informasjon knyttet til WBNs aktiviteter på Halmahera. Blant annet har organisasjonen Survival International gjort omfattende undersøkelser om urfolkene som lever i frivillig isolasjon, og hvordan de blir påvirket av ressursutvinningen. En offentlig versjon av miljøkonsekvensvurderingen for WBN (ANDAL) er også konsultert.

I en periode i februar/mars 2024 ga Eramet Etikkrådet tidsbegrenset lesetilgang til dokumenter relatert til biologisk mangfold og sosiale forhold. Etikkrådet har også hatt flere møter med selskapet, og Eramet har bidratt med noe informasjon i saken og kommentert på to ulike utkast til tilråding om utelukkelse av selskapet.

¹⁷ CIDH (2013), *Pueblos indígenas en aislamiento voluntario y contacto inicial en las Americas*, side 19, avsnitt 58, <https://www.oas.org/es/cidh/indigenas/docs/pdf/informe-pueblos-indigenas-aislamiento-voluntario.pdf>

¹⁸ FNs erklæring om urfolk (artikkel 8.2 og 8.2 b)

¹⁹ UN Office of the High Commissioner for Human Rights 2012, *Directrices de Protección para los Pueblos Indígenas en Aislamiento y en Contacto Inicial de la Región Amazónica, el Gran Chaco y la Región Oriental de Paraguay : resultado de las consultas realizadas por ACNUDH en la region : Bolivia, Brasil, Colombia, Ecuador, Paraguay, Perú y Venezuela*, <https://acnudh.org/wp-content/uploads/2012/03/Directrices-de-Protecci%C3%B3n-para-los-Pueblos-Ind%C3%ADgenas-en-Aislamiento-y-en-Contacto-Inicial.pdf>

2 Bakgrunn

2.1 Om Weda Bay Nickel

I Indonesia har Eramet og det kinesiske selskapet Tsingshan Holding Group etablert fellesforetaket Strand Minerals.²⁰ Strand Minerals eier 90 prosent av PT Weda Bay Nickel (WBN). Det statseide indonesiske selskapet PT Andam eier de resterende 10 prosent. Eramet eier 43 prosent av Strand Minerals, mens Tsingshan Group eier 57 prosent. Eramet har dermed en indirekte eierandel på 38,7 prosent i WBN. SPU er ikke investert i Tsingshan Holding Group.

WBNs virksomhet omfatter både et ferronikkel-smelteverk med tilhørende infrastruktur og en nikkelgruve. WBN er for tiden verdens største nikkelgruve med en produksjon på 36 300 tonn nikkelmalm i 2023.²¹

Eramet begynte å lete etter nikkel på Halmahera sent på 1990-tallet.²² Selskapet kjøpte seg inn i WBN i 2006, men gruen ble ikke utviklet før 2017, og selve gruvedriften startet i 2019.²³ Om ansvarsforholdet i driften skriver Weda Bay Nickel på sin hjemmeside at *“Under a partnership agreement established in 2017, Eramet oversees PT Weda Bay Nickel’s operations, focusing on implementing mining and ESG best practices in collaboration with Tsingshan, which manages the metallurgical activities and infrastructure development.”*²⁴ Ifølge årsmeldingen er Eramet operatør av gruen.²⁵

²⁰ Eramet 2023, årsrapport; <https://www.eramet.com/en/news/2024/04/eramet-rapport-integre-2023/>

²¹ Weda Bay Nickel hjemmeside, <https://www.wedabaynickel.com/en/weda-bay-nickel/our-business/operations/>

²² Eramet: The success story of Weda Bay Nickel. Nettsiden er ikke lenger tilgjengelig på Eramets hjemmesider, men den er tilgjengelig på <https://web.archive.org/web/20230901180755/https://www.eramet.com/en/group/the-success-story-of-weda-bay-nickel/>

²³ Eramets hjemmeside: <https://www.eramet.com/en/eramet-group/sites/eramet-in-indonesia/> og [2024-04-09-Eramet-integrated-report-2023-EN.pdf](https://www.eramet.com/en/investors/annual-report-2023-EN.pdf)

²⁴ Weda Bay Nickel hjemmeside, [About us - Weda Bay Nickel](#)

²⁵ Eramet Integrated Report 2023, s. 4, <https://www.eramet.com/en/investors/annual-report/> der det fremgår at Eramet «operates the two largest mines in the world» i Gabon og Indonesia.

Konsesjonsområdet er på 450 km² (se figur 2).²⁶ Gruvens levetid anslås å være 25 år. Siden oppstarten av gruvedriften i 2019 er 27 km² blitt utviklet.²⁷

Ifølge miljøkonsekvensvurderingen for gruen skal åtte ulike malmforekomster (*pits*) utnyttes over prosjektperioden (se figur 3).²⁸ Dette inkluderer flere mindre forekomster i lavlandet (mellom 250 og 500 m over havet) som har nærhet til prosesseringsanlegget ved kysten, samt flere større forekomster lenger inn i skogen (800 og 1000 meter over havet).

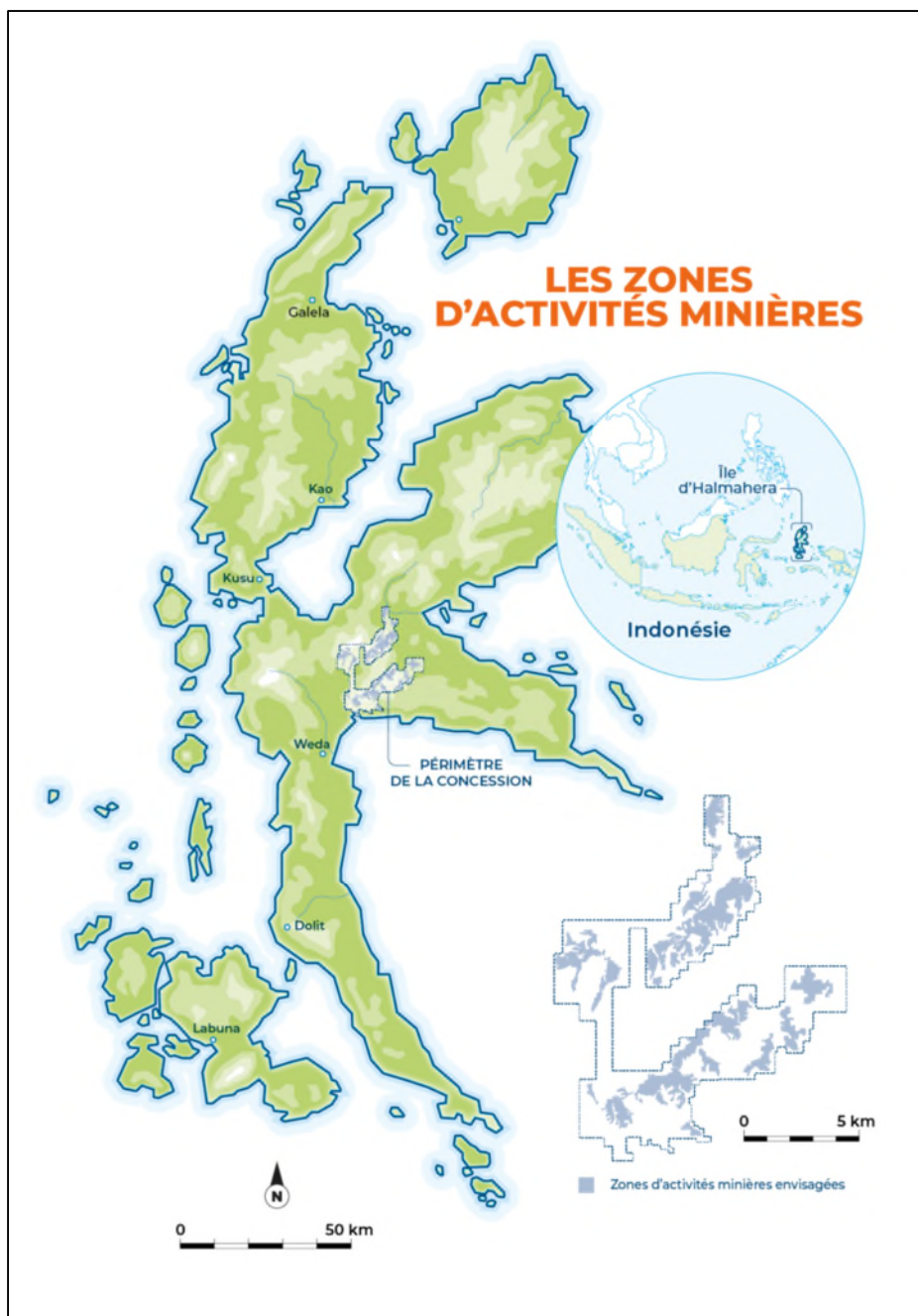
²⁶ Også omtalt som Contract of Work

²⁷ Eramets brev til Etikkrådet 24.01.25

²⁸ Weda Bay Nickel ANDAL 2009, Chapter 2, s. 32

Figur 2 viser Weda Bay Nickels beliggenhet på Halmahera. Konsesjonsområdet er avgrenset med mørkeblå linje. Figur fra miljøkonsekvensvurderingen (ANDAL).

Figur 3b viser WBNs konsesjonsområde med nikkelforekomster som figur 3a, men med oppdatert informasjon om utbredelsen av nikkelereserver (kartet nederst til høyre i figuren).³⁰

³⁰ Eramets hjemmeside, <https://www.eramet.com/en/eramet-group/sites/eramet-in-indonesia/eramet-in-indonesia-facts-and-figures/>

2.2 Naturverdier i konsesjonsområdet

Halmahera er en del av øygruppen Molukkene som inngår i én av verdens 36 «*biodiversity hotspots*»,³¹ nærmere bestemt *Wallacea Biodiversity hotspot*.³² *Biodiversity hotspots* anses å være blant de viktigste områdene i verden for biologisk mangfold, både fordi de innehar eksepsjonelle konsentrasjoner av endemiske arter (arter som bare finnes der), og fordi de har mistet mer enn 70 prosent av sin opprinnelige vegetasjon. Samlet sett dekker disse områdene bare 2,5 prosent av jordens overflate samtidig som de innehar et uforholdsmessig høyt antall av verdens arter. De intakte delene av disse regionene har derfor svært høy bevaringsverdi.

Halmahera inngår i «*North Maluku Endemic Bird Area (EBA)*».³³ *Endemic Bird Areas* er områder som er viktige for bevaring av fuglearter med begrenset utbredelse.³⁴

WBNs konsesjonsområde overlapper også med Dote-Kobe «*Key Biodiversity Area*».³⁵ *Key Biodiversity Areas* er områder som er svært viktige for bevaring av biologisk mangfold på verdensbasis.³⁶ En «*Critical Habitat Assessment (CHA)*»³⁷ som

³¹ Myers, N., Mittermeier, R., Mittermeier, C. *et al.* (2000) Biodiversity hotspots for conservation priorities. *Nature* 403, s. 853–858, <https://doi.org/10.1038/35002501> and Mittermeier, Russell A., *et al.* (2011) "Global biodiversity conservation: the critical role of hotspots." *Biodiversity hotspots: distribution and protection of conservation priority areas*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, s. 3-22

³² Critical Ecosystem Partnership Fund, <https://www.cepf.net/our-work/biodiversity-hotspots/wallacea/species>

³³ Stattersfield, A.J., Crosby, M.J., Long, A.J. and Wege, D.C. (1998), *Endemic Bird Areas of the World. Priorities for biodiversity conservation*. BirdLife Conservation Series 7. Cambridge: BirdLife International.

³⁴ Organisasjonen BirdLife Internationals definisjon på EBA er «*an area of land that is important for habitat based bird conservation because it contains habitats of restricted-range (ie. species with the total historical ranges of less than 50,000 km²) bird species.*» BirdLife Internationals definisjon av Endemic Bird Area: <https://datazone.birdlife.org/eba>

³⁵ Dote-Kobe har fått KBA status som en følge av at to truede fuglearter har sine leveområder der. Faktaark for Dote-Kobe Key Biodiversity Area, <https://www.keybiodiversityareas.org/site/factsheet/44870>

³⁶ KBA, <https://www.keybiodiversityareas.org/>

³⁷ IFC PS6: Kritiske habitater er områder med høy verdi for biologisk mangfold, inkludert (i) habitat av betydelig betydning for kritisk truede og/eller truede 11 arter; (ii) habitat av

ble gjennomført i 2024 i forbindelse med utviklingen av en «*Biodiversity Action Plan*» for WBN, identifiserte hele konsesjonsområde (*Contract of Work*) som kritisk habitat.³⁸ Kritiske habitater er områder som er viktige for biologisk mangfold, som for eksempel leveområder for kritisk truede arter eller endemiske arter. IFC-standarder for biologisk mangfold gir retningslinjer for hva selskaper må gjøre når de opererer i områder som er vurdert som kritiske habitater.

Prosjekter i slike områder må for eksempel ikke skade naturverdiene som ligger til grunn for at området blir definert som et kritisk habitat. De må ikke føre til en netto reduksjon i den globale bestanden av kritisk truede eller truede arter over tid, og et robust, systematisk og langsiktig program for overvåking og vurdering av biologisk mangfold må være integrert i selskapets miljøledelsessystem.

2.2.1 Kumulativ miljøskade

Avskoging og fragmentering av tropisk skog fra gruvedrift og industrielt jordbruk er økende i hele Indonesia, men det er stor variasjon mellom regioner.³⁹ For Nord-Molukkene er det forventet en markant økning i avskoging og fragmentering fra gruvedrift de neste 30 årene. Ifølge lokale nyhetskilder er det bare i de sentrale delene av Halmahera 26 gruvekonsesjoner som til sammen dekker 576 km².⁴⁰

Det at det ligger gruvekonsesjoner i områdene rundt WBNs konsesjonsområde (for eksempel som vist i figur 4), vil ha klare implikasjoner for effektiviteten av eventuelle avbøtende tiltak for å bevare biodiversitet.

2.3 Om urfolk i frivillig isolasjon

Urfolk som lever i frivillig isolasjon, er urfolksgrupper som ikke har regelmessig kontakt med resten av samfunnet og som har besluttet å leve isolert fra

betydelig betydning for endemiske og/eller arter med begrenset utbredelse; (iii) habitatstøttende globalt betydning

konsentrasjoner av trekkende arter og/eller forsamlingsarter; (iv) sterkt truet og/eller unike økosystemer; og/eller (v) områder knyttet til sentrale evolusjonære prosesser, <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2010/2012-ifc-performance-standard-6-en.pdf>

³⁸ Eramets brev til Etikkrådet 13.11.24

³⁹ Voigt, M., Supriatna, J., Deere, N. J., et al. (2021) Emerging threats from deforestation and forest fragmentation in the Wallacea centre of endemism. *Environmental Research Letters*, 16(9), 094048, DOI 10.1088/1748-9326/ac15cd

⁴⁰ Indonesia Business post 30.08.24 , NGO asks government to restrict mining in Halmahera, <https://indonesiabusinesspost.com/insider/ngo-asks-government-to-restrict-mining-in-halmahera/>

omverdenen.⁴¹ Ofte vil en isolert gruppe være en gjenværende del av en større gruppe som har hatt eller søkt kontakt med resten av samfunnet.⁴² For ukontaktede urfolk betyr retten til selvbestemmelse en absolutt respekt for deres ønske om å forbli i isolasjon.⁴³

I den ekstremt sårbare situasjonen gruppen befinner seg, er beslutningen om å leve isolert ofte en overlevelsesstrategi for gruppen.⁴⁴ Ukontaktede urfolk har ikke immunitet mot vanlige sykdommer, og kontakt med utenforstående vil føre til at sykdommer introduseres, med fatale konsekvenser for stammen.⁴⁵ Basert på erfaringer fra Brasil er det anslått at introduksjon av vanlige, "vestlige" sykdommer fører til at mellom en tredjedel og halvparten av befolkningen dør i løpet av de første fem årene etter den første kontakt med utenforstående.⁴⁶

Det tar generasjoner å utvikle kollektiv immunitet. Det betyr at folk fortsetter å bli syke og dø i mange år etter at den første kontakten er etablert. Dette fører til at den sosiale strukturen i gruppen går i oppløsning fordi den store reduksjonen i gruppen gjør at stammen ikke klarer å gjennomføre sine tradisjonelle ritualer og arbeidsoppgaver. Konsekvensene er sult og feilernæring som svekker stammens

⁴¹ En definisjon av isolerte urfolk finnes i peruansk lov, LEY N° 28736: Ley para la protección de pueblos indígenas u originarios en situación de aislamiento y en situación de contacto inicial, artículo 2, tilgjengelig på <https://leyes.congreso.gob.pe/documentos/leyes/28736.pdf>

⁴² Viveiros de Castro, Eduardo, Nenhum povo é uma ilha, in Instituto Socioambiental (2019), Cercos e Resistências – Povos Indígenas Isolados na Amazônia Brasileira, sider 12-13.

⁴³ UN Office of the High Commissioner for Human Rights 2012, Directrices de Protección para los Pueblos Indígenas en Aislamiento y en Contacto Inicial de la Región Amazónica, el Gran Chaco y la Región Oriental de Paraguay : resultado de las consultas realizadas por ACNUDH en la region : Bolivia, Brasil, Colombia, Ecuador, Paraguay, Perú y Venezuela.

⁴⁴ Organización del Tratado de Cooperación Amazónica (OTCA) (2018), *Marco Estratégico para la Protección de los Pueblos Indígenas en Aislamiento Voluntario y Contacto Inicial*, side 15, <https://otca.org/wp-content/uploads/2021/02/Marco-Estrategico-para-la-Proteccion-de-los-PIACI.pdf>

⁴⁵ Hemming, J. (2003), *Die If You Must*, gir en omfattende beskrivelse av slike konsekvenser for ukontaktede urfolk i Brasil. Se også Ministerio de Salud (Peru) 2003: *Pueblos en situación de extrema vulnerabilidad: El caso de los Nanti de la reserva territorial Kugapakori Nahuá, Rio Camisea, Cusco*.

⁴⁶ Se for eksempel Ribeiro, D. (1996), *Os Índios e a Civilização. - A integração dos indígenas no Brasil moderno* Cia. das Letras. Det er antatt at 38 prosent av urfolkene i Brasil døde som følge av introduserte sykdommer mellom 1900 og 1957.

motstandskraft ytterligere. Barna er særlig utsatt når de voksne blir for syke til å gå på jakt, fiske eller drive innhøsting. Det er også en risiko for voldelige konflikter mellom inntrengere og isolerte urfolk når deres territorier blir innskrenket.⁴⁷

Alle isolerte urfolksgrupper er helt avhengige av sine landområder for å overleve. Måten de lever på, gjenspeiler dynamikken i regnskogen, hvor naturressursene er spredt over ulike økosystemer og sesonger. Dette skaper et behov for store territorier som kan gi tilgang til et mangfold av ressurser som er nødvendig for urfolkenes helse og velferd og for utøvelse av deres kultur.⁴⁸

For å beskytte isolerte urfolksgrupper er det ifølge retningslinjer fra FN nødvendig å opprette buffersoner rundt deres territorier med streng adgangskontroll på begrensning av aktiviteter for å minimere risikoen for uønsket kontakt.⁴⁹

Miljødeleggelser kan føre til at isolerte urfolk blir utsatt for et så stort territorielt press at kontakt blir det eneste realistiske alternativet for å skaffe mat og livsgrunnlag.⁵⁰

3 Etikkrådets undersøkelser

3.1 Miljøskade

Nikkelgruvedrift har en rekke negative miljøkonsekvenser.⁵¹ Nikkelreservene er tynt spredt i bakken, og skogen fjernes fullstendig i området der utvinningen foregår. Utbygging av infrastruktur åpner opp skogområder som tidligere har vært lite tilgjengelige. Dette kan føre til økt tilflytting som vil bidra til et ytterligere press på skogen. I tillegg øker risikoen for erosjon etter avskoging. Gruvedriften øker

⁴⁷ Huertas Castillo, B. (2004), *Indigenous people living in voluntary isolation in Peru*, s. 82-83. IWGIA Document No 100- Copenhagen.

⁴⁸ Huertas Castillo, B. (2007), *Autodeterminación y protección*, in International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA), *Pueblos indígenas en aislamiento voluntario y contacto inicial en la Amazonía y el Gran Chaco*, https://www.iwgia.org/images/publications/0313_PUEBLOS_INDIGENAS_EN_AISLAMIENTO.pdf

⁴⁹ FNs retningslinjer for beskyttelse av av urfolk i frivillig isolasjon og nylig kontaktede urfolk (se fotnote 19), s.16, avsnitt 55.

⁵⁰ Fundação Nacional dos Povos Indígenas (FUNAI) (1988), *Portaria do Presidente PP no. 1047/88*, side 12, <https://www.gov.br/funai/pt-br/centrais-de-conteudo/publicacoes/atos-normativos/arquivos/pdf/Port104729081988.pdf>

⁵¹ Climate Rights International, Indonesia Report (2024), <https://cri.org/reports/nickel-unearthed/>

også risikoen for forurensing av vann og jord fra avgangsmasser og prosessanlegg.

3.1.1 Avskoging

Intakt tropisk regnskog anses som uunnværlig for bevaring av biologisk mangfold.⁵² WBNs konsesjonsområde består av mangrove- og ferskvannsmyskog, lavlandsskog, og lavfjellsskog.⁵³ I miljøkonsekvensvurderingen fra 2009 oppgis det at det totale området som skal avskoges i løpet av nikkelguvens levetid, er 42 km², med en årlig rate på 6 km².⁵⁴

Det framgår at ytterligere områder for oppbevaring av matjord, sedimentdammer og annen støtteinfrastruktur, vil bli avskoget. Siden oppstarten av gruvedriften i 2019 er 27 km² blitt utviklet. Selskapet oppgir at ferdig utnyttede gruveområder skal rehabiliteres fortløpende. Så langt er et område på 0,5 km² tilplantet.⁵⁵

3.1.2 Konsekvenser for biologisk mangfold

Avskoging fører til fragmentering og ødeleggelse av leveområder for planter og dyr. Som for de fleste områder med intakt, tett regnskog er det biologiske mangfoldet på store deler av Halmahera fortsatt lite studert, og det oppdages regelmessig arter som er nye for vitenskapen.⁵⁶ Man har derfor et begrenset kunnskapsgrunnlag om artsmangfoldet og de økologiske interaksjoner man mister gjennom avskoging.

⁵² Gibson, L., Lee, T., Koh, L. *et al.* Primary forests are irreplaceable for sustaining tropical biodiversity. *Nature* 478, s. 378–381 (2011), <https://doi.org/10.1038/nature10425>

⁵³ Weda Bay ANDAL kapittel III, s. 92, https://www.miga.org/sites/default/files/archive/Documents/WedaBay_EIA_ANDAL.pdf

⁵⁴ Weda Bay ANDAL chapter V s. 36, https://www.miga.org/sites/default/files/archive/Documents/WedaBay_EIA_ANDAL.pdf

⁵⁵ Eramets brev til Etikkrådet 24.01.25

⁵⁶ Se for eksempel Ziegler, T., Böhme, W. and Schmitz, A. (2007), A new species of the *Varanus indicus* group (Squamata, Varanidae) from Halmahera Island, Moluccas: morphological and molecular evidence. *Zool. Reihe*, 83, s.109-119. <https://doi.org/10.1002/mmnz.200600034>. Ardi, Wisnu H., et al. (2022) Studies on Begonia (Begoniaceae) of the Molucca Islands I: two new species from Halmahera, Indonesia. *Taiwania* 67(3),s. 335-340. DOI: 10.6165/tai.2022.67.335

Keim, A. P., W. Sujarwo, and D. Sahroni (2022) "A new species of Freycinetia Gaudich. (Pandanaceae; Freycinetoideae) from the island of Halmahera, the Moluccas, Indonesia." *Blumea-Biodiversity, Evolution and Biogeography of Plants* 67.2, s.129-131.

Hele konsesjonsområdet til Weda Bay Nickel er identifisert som kritisk habitat, altså et område av høy bevaringsverdi og viktighet for biologisk mangfold.⁵⁷ Både flora og fauna som finnes i øygruppen Molukkene, har svært mange endemiske arter. Nesten halvparten av palmeartene som er registrert på Halmahera, er endemiske for Molukkene.⁵⁸ Blant fugleartene er det også mange som er endemiske, og arter som for eksempel Sørgeisfugl (*Todiramphus funebris*)⁵⁹ er kun registrert med leveområde på Halmahera. Det er også flere truede arter, som for eksempel hvittoppkakadue (*Cacatua alba*)⁶⁰ og molukkovnhøne (*Eulipoa wallacei*).⁶¹ BirdLife International anser tap av skog som den største trusselen mot fugleartene i denne regionen.⁶² Endemiske arter, som per definisjon har begrenset utbredelse, er spesielt sårbare siden de ikke har andre leveområder.

I miljøkonsekvensvurderingen for prosjektet vises det til at det vil være tusentalls arbeidere til stede til enhver tid gjennom prosjektets levetid.⁶³ Uten rettede tiltak

⁵⁷ Eramets brev til Etikkrådet 13.11.24.

⁵⁸ Abdo, Melissa E., "A Floristic Study of Halmahera, Indonesia Focusing on Palms (Arecaceae) and Their Seed Dispersal" (2017). FIU Electronic Theses and Dissertations, 3355. <https://digitalcommons.fiu.edu/etd/3355>

⁵⁹ BirdLife International. 2022. *Todiramphus funebris*. The IUCN Red List of Threatened Species 2022: e.T22683387A217398758. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2022-2.RLTS.T22683387A217398758.en>. Accessed on 14 November 2024.

⁶⁰ BirdLife International. 2021. *Cacatua alba*. The IUCN Red List of Threatened Species 2021: e.T22684789A178092137. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2021-3.RLTS.T22684789A178092137.en>. Accessed on 14 November 2024.

⁶¹ BirdLife International. 2021. *Eulipoa wallacei*. The IUCN Red List of Threatened Species 2021: e.T22678632A195133155. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2021-3.RLTS.T22678632A195133155.en>. Accessed on 14 November 2024.

⁶² BirdLife International, BirdLife International (2024) Endemic Bird Area factsheet: Northern Maluku. Downloaded from <https://datazone.birdlife.org/eba/factsheet/171> on 14/11/2024.

⁶³ Weda Bay Andal 2009, Chapter 3. «Manpower recruitment for the entire Operations Stage will provide employment for around 3,000 workers.»

vil dette kunne lede til økt press på lokal fauna, for eksempel gjennom ulovlig jakt og innsamling av arter til kjæledyrhandel både lokalt og internasjonalt.^{64,65}

3.2 Konsekvenser for urfolk

Det har vært omfattende lokal motstand mot WBN-prosjektet siden de tidlige planleggingsfasene.⁶⁶ Lokalsamfunnene og urfolksgruppene som bor i skogen, har vært bekymret for konsekvensene av gruvedriften for sitt livsgrunnlag og sin kultur. En rekke rapporter har pekt på risikoen for brudd på menneskerettighetene i forbindelse med gruvedriften.⁶⁷

O'Hongana Manyawa urfolket

O'Hongana Manyawa-folket (Skogens folk, også kalt Forest Tobelo) hører til de siste nomadiske urfolksgruppene i Indonesia. Deres eneste leveområde er i Halmaheraregnskogen. Av de rundt 3 500 personene som hører til Hongana Manyawa-folket, er det anslått at ca 500 lever i frivillig isolasjon. Disse har ingen permanent kontakt med utenforstående. Noen familiegrupper som nylig har opprettet kontakt med omverdenen fortsetter å leve som nomader i regnskogen.⁶⁸

⁶⁴ Setiyani, Ayu Diah, and Mukhtar Amin Ahmadi (2020) "An overview of illegal parrot trade in Maluku and North Maluku Provinces." *Forest and Society* 4.1 s. 48-60, <https://doi.org/10.24259/fs.v4i1.7316>

⁶⁵ Sy, E.Y., Raymundo, J.J.G. and Chng, S.C.L. (2022). Farmed or poached? The trade of live Indonesian bird species in the Philippines. TRAFFIC, Southeast Asia Regional Office, Petaling Jaya, Selangor, Malaysia: https://www.traffic.org/site/assets/files/19606/id-ph_bird-r5-rgb_compressed.pdf

⁶⁶ Se for eksempel Office of the Compliance Advisor/Ombudsman (IFC) (2011), OMBUDSMAN ASSESSMENT REPORT Complaint Regarding the MIGA PT Weda Bay Nickel Project (#8113) Halmahera Island, North Maluku, Indonesia, https://www.cao-ombudsman.org/sites/default/files/downloads/WBN_Assessment_FINAL_with_appendices_ENG.pdf

⁶⁷ Se f.eks. Climate Rights International (2024), Indonesia Report (2024) Nickel Unearthed The Human and Climate Costs of Indonesia's Nickel Industry, <https://cri.org/reports/nickel-unearthed/>, Survival International, <https://www.survivalinternational.org/tribes/honganamanyawa> og Marshall, S., Balaton-Chrimes, S., Pidani, O., (2013), Access to Justice for Communities Affected by the PT Weda Bay Nickel Mine – Interim Report, <https://media.business-humanrights.org/media/documents/files/media/weda-bay-public-report-oct2013.pdf>

⁶⁸ Survival International (2024), Driven to the edge: How the demand for electric cars is destroying uncontacted Indigenous people's lives and lands in Indonesia, <https://www.survivalinternational.org/documents/DrivenToTheEdge/>

De er et samler- og jegerfolk som lever av ressursene i skogen. Deres levemåte, kultur og religiøse tro er dypt forankret i regnskogen. Trær har i deres tro sjel og følelser akkurat som mennesker, og trær er sentrale i ritualer knyttet til fødsel og død.⁶⁹

Mange av Hongana Manyawa-folket ble kontaktet av myndigheter og misjonærer i 1970-90 årene og ble flyttet og bosatt i landsbyer. Det ble rapportert om sykdomsutbrudd og mange dødsfall i forbindelse med at de ble kontaktet, men det finnes ingen oversikt over hvor mange som ble rammet.⁷⁰

Leveområdene

Ifølge Survival International som har kartlagt leveområdet til urfolkene, finnes det minst tre Hongana Manyawa-grupper som er ukontaktet. De ferdes i skogområdene sentralt, øst og nord på Halmahera, blant annet i Eramets konsesjonsområde.⁷¹ «*All of these wider groupings have territories which overlap with the WBN concession, meaning that they actively live in, hunt, gather and depend on these areas for their survival.*»⁷² Det er anslått at leveområdet dekker et areal på snaut 3 290 km² (328,900 hektar). Som det fremgår av Figur 4, overlapper både WBNs og andre selskapers konsesjonsområder med de områdene der urfolkene ferdes. De har ingen formelle landrettigheter, og myndighetene har ikke iverksatt tiltak for å beskytte dem.

Avskogingen som følge av gruvedriften er en trussel mot urfolkens eksistens. Når skogen blir borte, blir det vanskeligere for urfolkene å finne mat og uforstyrrede tilholdssteder, og de kan bli traumatisert av å se at regnskogen, som de anser som forfedrenes hjem, bli ødelagt. Det kan også øke risikoen for kontakt.⁷³

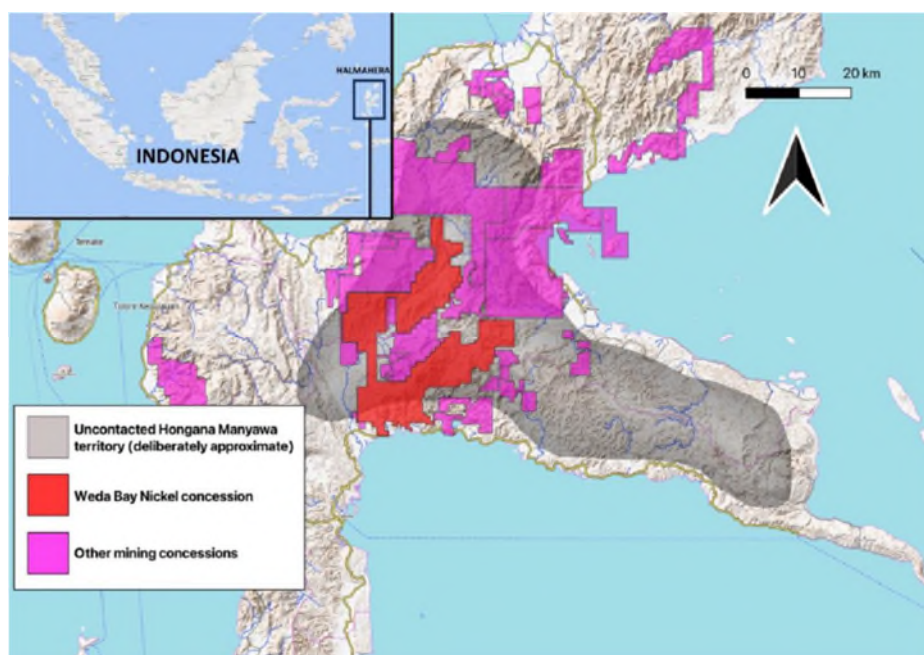
⁶⁹ Survival International (2024).

⁷⁰ Survival International (2024). Rapporten refererer til at anslagsvis 50-60 medlemmer av Hongana Manyawa-folket døde av sykdommer i løpet av 2 måneder i et lite område etter at de var blitt kontaktet og tvangsflyttet.

⁷¹ Marshall, S., Balaton-Chrimes, S., Pidani, O. (2013,) Access to Justice for Communities Affected by the PT Weda Bay Nickel Mine – Interim Report.

⁷² Survival International har samarbeidet med kontaktede Hongana Manyawa og med lokale og internasjonale eksperter for å kartlegge grensene til leveområdet til de ukontaktete urfolksgruppene. Et viktig grunnlag er mer enn 40 observasjoner som er dokumentert og kartfestet, alle etter at WBN startet opp aktivitet i området.

⁷³ Survival International (2024).

Figur 4: Kart som indikerer leveområdet (grå farge) til ukontaktede Hongana Manyawa og konsesjonsområdene for gruvedrift. Eramets konsesjonsområde har rød farge. Av hensyn til urfolkens sikkerhet viser ikke kartet detaljer. Kilde: Survival International

Eramets egne undersøkelser

Eramet har vært klar over tilstedeværelsen av Hongana Manyawa siden selskapet begynte å utforske konsesjonsområdet på slutten av 1990-tallet.⁷⁴

I konsekvensvurderingen knyttet til leting og utvikling i 2010, fremgår det at «A number of small groups each based around a single family are known to inhabit the inland forests of Halmahera. Collectively known as the Forest Tobelo, these groups are nomadic, depending on hunting and gathering for subsistence, and occasionally visiting lower elevations to harvest sago. Members of the groups avoid contact with other inhabitants of Halmahera [...] It can be expected that they will largely avoid contact with project operations.»⁷⁵

⁷⁴ Under overskriften "The remarkable success story of Weda Bay Nickel" beskriver Eramet de første leteaktivitetene i konsesjonsområdet i det indre av Halmahera «...In these far-flung lands live the Forest Tobelo (O'Hongana Manyawa), small nomadic communities who, research suggests, either fled the Dutch colonies in the seventeenth century, or took refuge in the forest during World War II, when the Japanese occupied the region.» Eramet har tatt ned siden, men den er tilgjengelig på <https://web.archive.org/web/20230901180755/https://www.aramet.com/en/group/the-success-story-of-weda-bay-nickel/>

⁷⁵ ERM (2010), Eramet-PT Weda Bay Nickel Exploration and Development ESIA, https://www.miga.org/sites/default/files/archive/Documents/WedaBay_ExplorationandDevelopment_ESIA.pdf

I 2013 satte WBN ut et konsulentoppdrag for å gjøre undersøkelser om urfolksgruppene. Rapporten bekreftet at det fantes flere store grupper med ukontaktete urfolk i regnskogen, og at leveområdene for noen av disse gruppene overlappet med WBNs konsesjonsområde.⁷⁶ Ifølge nye undersøkelser i 2023 har to nomadegrupper som er kontaktet (kjent som «Bokumu-gruppen»), en midlertidig leir i konsesjonsområdet.⁷⁷ Videre lever tre grupper utenfor konsesjonsområdet. Disse er ifølge undersøkelsen bare i liten grad avhengige av skogressursene i konsesjonsområdet. Rundt 20-30 familier, omtalt som «Dote»-gruppen, holder til i «Akesangaji Forest Unit», som ligger ca 10 km fra den østlige grensen til WBNs konsesjonsområde.⁷⁸

Survival International's undersøkelser viser at Dote-gruppene trolig har flere hundre medlemmer, mange av dem ukontaktet, og at de også bruker områdene rundt Kao Rahai og Tofu Blewen, som er innenfor konsesjonsområdet. Mye av informasjonen om de ukontaktete urfolkene er samlet inn gjennom samtaler med kontaktete grupper slik som Bokumu-gruppen. I undersøkelsen som WBN fikk gjennomført i 2023, skal det være foreslått å bosette disse gruppene gjennom å bygge hus, lage møteplasser, opprette en skole og å gjennomføre andre tiltak for å legge til rette for en samhandling med omverdenen.⁷⁹

Ingen av gruppene har gitt sitt forhåndsinformerte samtykke til gruvedriften som skal foregå i deres leveområder. Bokumu-gruppen skal heller ikke være positive til forslagene om å bosette gruppene eller til gruvedriften generelt fordi dette vil redusere livsgrunnlaget og endre levestedet deres i skogen.⁸⁰

I 2019 og 2020 organiserte slektninger av de ukontaktete Hongana Manyawa-gruppene protester mot Weda Bay-prosjektet fordi utvidelsen av gruvedriften i økende grad truer leveområdet og matressursene til gruppene som bor i

⁷⁶ Referert i Survival International (2024) og Canopeé (2024), Les minerais de la transition énergétique, une nouvelle menace sur les forêts, <https://www.canopee.org/le-media/enquetes/les-minerais-une-nouvelle-menace-sur-les-forets/>. "To the east of the WBN CoW area, a large group of Forest Tobelo (estimated to be about 30 families) lives in the forest interior...These groups appear to be living in voluntary isolation and avoid contact with outsiders." Konsulenten skal ha reist spørsmålet om hvordan det er mulig å anvende forhåndsinformert samtykke (FPIC) når en stor andel av urfolket ikke ønsket å bli kontaktet.

⁷⁷ Omtrent 3,5 km fra WBNs Kao Rahai-camp.

⁷⁸ Eramets brev til Etikkrådet 26.4.2024.

⁷⁹ Referert i Survival International (2024).

⁸⁰ Survival International (2024).

skogen.⁸¹ Demonstrasjonene i 2020 fant sted da WBN åpnet et nytt område for gruvedrift.⁸²

4 Informasjon fra selskapet

Etikkrådet har vært dialog med Eramet ved flere anledninger i perioden fra 2023 til 2025. Eramet har informert om de utredningsprosessene selskapet er i gang med, men har i liten grad delt fullstendige rapporter eller resultater av de undersøkelsene som er blitt gjort. I februar 2024 fikk selskapet for første gang tilsendt et utkast til tilrådning om utelukkelse. Siste utkast til tilrådning ble sent til selskapet i desember 2024. Eramet har gitt kommentarer begge ganger.

Eramet mener at miljøkonsekvensvurderingen fra 2009 som tilrådommen refererer til, er utdatert. Etikkrådet har bedt Eramet om oppdatert informasjon både om miljø og biologisk mangfold og om urfolkene. Eramet ga i februar 2024 en tidsbegrenset lesetilgang til en rekke dokumenter, inkludert ytterligere studier av biologisk mangfold. Studiene bekrefter i hovedtrekk de samme naturverdiene som ble kartlagt i konsekvensvurderingen fra 2009. WBN har også fått utført en feltstudie relatert til urfolksgruppen Hongana Manyawa i 2023. Rådet fikk i mars 2024 begrenset lesetilgang til et sammendrag av denne studien.

I sitt svar til Etikkrådet legger Eramet vekt på at det opptrer som en ansvarlig minoritetseier i WBN.⁸³ I samsvar med aksjonæravtalen gjennomfører selskapet «*annual technical reviews, during which we take an active role and consistently intervene to prevent potential norm violations*». Aktsomhetsvurderinger gjennomføres med mål om å sikre at «*PT Weda Bay Nickel's studies and protocols comply, among others, with environmental protection standards and respect the rights of the O'Hongana Manyawa community. When Eramet becomes aware of any norm*

⁸¹ Brook, J. (2023), 'They Will Die': Tesla-Linked Mining Project Is Devastating One of the World's Uncontacted Peoples, Vice News, <https://www.vice.com/en/article/wxj8wm/uncontacted-tribe-threatened-indonesia>, and Rushdi, M., Sutomo, A., Ginting, P., Risdianto, Masri, M. Anwar; Fast and Furious for Future: the Dark Side of Electric Vehicle Battery Components and their Social and Ecological Impacts in Indonesia, <https://www.rosalux.de/en/publication/id/44154/fast-and-furious-for-future>, and The Jakarta Post, November 2023, North Maluku tribe fights to protect forest from nickel mining, <https://www.thejakartapost.com/indonesia/2023/11/03/north-maluku-tribe-fights-to-protect-forest-from-nickel-mining.html>.

⁸² Environmental Justice Atlas, Indonesia Weda Bay Industrial Park, <https://ejatlas.org/conflict/indonesia-weda-bay-industrial-park-iwip-north-maluku-indonesia>.

⁸³ Eramets brev til Etikkrådet 24.01.25.

violations or potential violations, we immediately demand explanations and corrective actions from PT Weda Bay Nickel at the Strand Minerals board."

Selskapet opplyser videre at WBN under Eramets ledelse har forpliktet seg til å følge IRMA-standarden for *Responsible Mining* med mål om å bli sertifisert i 2025.⁸⁴ Når det gjelder biologisk mangfold, krever standarden blant annet at tiltakshierarkiet skal anvendes, og at det å unngå tap av biologisk mangfold prioriteres. Standarden stiller også krav om at operatørselskapet ikke skal drive leteaktivitet eller utvikle nye gruver i områder der ufolk lever i frivillig isolasjon.⁸⁵

Eramet opplyser at *"In 2024, PT Weda Bay Nickel devised a comprehensive strategy for biodiversity offsetting, including methods to measure losses and gains, and is actively developing solutions and programs aimed at achieving net positive gains. Additionally, PT Weda Bay Nickel updated its rehabilitation plan to align with IRMA requirements."*⁸⁶ Videre er det utarbeidet en *Biodiversity Action Plan* (BAP) «aimed to achieve and account for 'net gain'». Selskapet opplyser også at WBN i 2023 og 2024 *"conducted surveys to update the assessment of critical habitats."* Selskapet påpeker at skog som etter indonesisk lov har status som vernet skog (*conservation forest*), ikke inngår i konsesjonsområdet.

Når det gjelder tilstrømmingen av arbeidere til WBN, bosettes disse i eksisterende boligområder og landsbyer. WBN har initiert utviklingen av en *"population influx management plan, which is expected to be finalized by Q1 2025."*

Eramet rapporterer at det gjennomfører risikovurderinger i henhold til den franske aktsomhetsloven og har identifisert konsekvenser for urfolk som en alvorlig risiko for WBN. Avtaler om fritt, forhåndsinformert samtykke og kontinuerlige konsultasjoner og diskusjoner med medlemmene av lokalsamfunnene vil ifølge Eramet redusere denne risikoen.⁸⁷

Når det gjelder Hongana Manyawa-urfolket, fremholder Eramet at ingen av studiene som er blitt gjennomført, har funnet bevis for at *"any of O'Hongana Manyawa living in or close to its concession are in voluntary isolation."*⁸⁸

⁸⁴ Eramets hjemmeside, <https://www.aramet.com/en/news/2023/05/aramet-accelere-son-engagement-rse-avec-le-lancement-de-son-premier-audit-par-linitiative-for-responsible-mining-assurance/>

⁸⁵ IRMA standard for responsible mining, <https://responsiblemining.net/>

⁸⁶ Eramets brev til Etikkrådet 24.01.25.

⁸⁷ Eramet Human Rights 2023, <https://www.aramet.com/wp-content/uploads/2023/12/2023-12-Eramet-Human-Rights-report.pdf>

⁸⁸ Eramets brev til Etikkrådet 24.01.25.

Eramet opplyser videre at urfolksundersøkelsen som ble gjennomført i 2023, bekreftet *“that none of the Tobelo groups that roam within or in the nearby of the CoW live in voluntary isolation.”* Selskapet mener at Survival International har feiltolket WBNs data *“which in no way indicates the presence of uncontacted members of the O’Hongana Manyawa”* og at det ifølge studien fra 2013 var stor usikkerhet om nærværet av disse gruppene *“within the concession perimeter.”*

Eramet rapporterer på sine nettsider at selskapet *“interacts with small nomadic groups (known as the Forest Tobelo) living in the interior of the island, who have developed lifestyles and cultural practices distinct from the other inhabitants.”*⁸⁹

Eramet opplyser at WBN er i dialog med Bokumu-gruppen som er kontaktet, og at det er utviklet en protokoll for hvordan samhandlingen med disse gruppene skal foregå. For konsultasjonene er det utviklet *«specific engagement strategies»* for å sikre respektfull og effektiv samhandling om framtidige gruveplaner, *«including potential no-go zones and consideration for traditional practices.”* Videre er *“The Standard Operating Procedure (SOP), which guides WBN workers and subcontractors’ engagement with the Tobelo community, focusing on avoiding contact in culturally sensitive areas, [...] being updated.”* Eramet har også engasjert fem *“Tobelo speaking guides to facilitate engagement with the Bokum Group.”* Disse guidene skal kommunisere planer for gruvedriften og fremme dialog om urfolksgruppens ønsker og behov.⁹⁰

Eramet har bedt eksterne eksperter om å gjøre en vurdering av studiene som så langt er gjennomført, og gi råd om konsultasjonsprosessene. Dette arbeidet skal etter planen være ferdig i løpet av første halvår 2025 og vil eventuelt kunne føre til nye *«engagement protocols which may recommend obtaining their Free, Prior and Informed Consent (FPIC)»*.⁹¹

5 Etikkrådets vurdering

Etikkrådet har på grunnlag av tilgjengelig informasjon vurdert om det er en uakseptabel risiko for at Eramet både medvirker til alvorlig miljøskade og krenkelser av urfolks rettigheter gjennom selskapets deltakelse i fellesforetaket Weda Bay Nickel på Halmahera.

Eramet og selskapene Tsingshan Holding Group og PT Andam er partnere i et fellesforetak for å utvinne nikkel. Eramet har en indirekte andel på 38,7 prosent i fellesforetaket og er operatør av gruven. Rådet legger vekt på at Eramet har vært

⁸⁹ Eramet hjemmeside <https://www.eramet.com/en/activities/nickel/>, under Ongoing dialogue with stakeholders in Indonesia.

⁹⁰ Eramets brev til Etikkrådet 13.11.24.

⁹¹ Eramets brev til Etikkrådet 24.01.25

involvert i WBN siden 2006, og har spilt en viktig rolle i utviklingen og driften av gruven. Rådet legger ikke vekt på at Eramet er en minoritetsaksjonær i fellesforetaket, og mener at selskapet gjennom sin eierandel og sin rolle har betydelig innflytelse over virksomheten, og dermed også medvirker til konsekvensene av aktiviteten

Utgangspunktet for Etikkrådets vurdering av alvorlig miljøskade er at avskoging av intakt, tropisk regnskog og tap av habitater er blant de mest alvorlige truslene mot biologisk mangfold på verdensbasis. Etikkrådet legger til grunn at den internasjonale enigheten om å bevare biologisk mangfold er styrket med naturavtalens mål om å redusere tap av natur og arter og forventning om at selskaper skal bidra til dette.

Etikkrådets undersøkelser viser at konsesjonsområdet til Weda Bay Nickel ligger i et område med et enestående rikt biologisk mangfold. Området er både inkludert i en *biodiversity hotspot* og overlapper med et *Key Biodiversity Area* og et *Endemic Bird Area*. Selskapets egne vurderinger klassifiserer hele konsesjonsområdet som et *kritisk habitat*. Rådet legger vekt på at hver og en av disse ulike klassifiseringene understreker områdets betydelige bidrag til det globale biomangfoldet og viktigheten av å bevare det. Svært mange endemiske arter lever på Halmahera, og for størstedelen av øya er ikke biologisk mangfold kartlagt. Det er også vesentlig at arter med liten utbredelse er spesielt sårbare for tap av habitat, og at det er en betydelig risiko for at arter vil gå tapt før de i det hele tatt er formelt beskrevet.

Rådet har merket seg at tiltakene som WBN vil gjennomføre for å redusere miljøkonsekvenser, ennå er på utrednings- og planleggingsstadiet, mer enn fem år etter at gruvedriften startet opp. Tiltakene omfatter blant annet såkalte «*avoidance zones*» og «*offset areas*» både i og utenfor konsesjonsområdet, men selskapet har ikke delt informasjon med rådet som gjør det mulig å vurdere hva dette konkret innebærer. Eramet mener at «*Offsetting is deemed necessary to achieve 'net biodiversity gain'*». Men basert på den høye bevaringsverdien til området som skal avskoges, er det uklart for rådet hvordan man i dette prosjektet skal oppnå en netto positiv gevinst for biologisk mangfold.

Etter Etikkrådets mening er det lite sannsynlig at de tiltakene som selskapet har varslet, vil redusere risikoen for irreversibel, alvorlig miljøskade knyttet til gruvedriften i et så naturmessig verdifullt område. I denne saken er risikoen for alvorlig miljøskade nært knyttet til urfolks rettigheter, da avskogingen og miljøskadene knyttet til gruvedriften også vil kunne true overlevelsen til ukontaktede grupper av Hongana Manyawa-folket.

I vurderingen av om hvorvidt selskapet medvirker til krenkelser av urfolkenes rettigheter legger rådet vekt på studier og kartlegginger som er gjennomført og offentliggjort av organisasjoner og forskningsmiljøer gjennom mange år. For rådet er det avgjørende at avskogingen og fragmenteringen av skog som følge av gruvedriften kommer til å øke betraktelig i årene framover, og at det vil medføre

en tilsvarende innskrenking i leveområdet og livsgrunnlaget til Hongana Manyawa-folket. Når territoriene reduseres, minsker også deres tilgang til mat og andre ressurser som er vesentlig for urfolkets overlevelse og kultur. Den forventede tilflyttingen til Halmahera som følge av gruvedriften vil kunne forsterke presset på landområdene og dermed også risikoen for at urfolkene vil komme i kontakt med omverdenen med de fatale konsekvensene dette vil medføre.

Eramet har i sin kommunikasjon med rådet bestridt eksistensen av ukontaktede urfolk i eller i nærheten av konsesjonsområdet og fremholdt at de undersøkelsene som selskapet har medvirket til, ikke har funnet bevis på dette. Etikkrådet legger vekt på at miljøkonsekvensvurderingen allerede i 2010 påpekte risikoen for at slike grupper kunne være til stede i og rundt konsesjonsområdet og at nyere kartlegginger har bekreftet dette. Rådet vil også påpeke at gruvedriften vil påvirke gruppene selv om de utelukkende skulle befinne seg utenfor konsesjonsområdet.

Rådet mener at WBN og Eramet ikke utviser den nødvendige aktsomhet for å redusere risikoen for at gruvedriften vil kunne påføre en ekstremt sårbar urfolksgruppe stor skade. Rådet legger vekt på at de isolerte urfolksgruppene ikke har alternative leveområder, og at de hører til de mest sårbare folkeslagene i verden. Etikkrådet kan ikke se hvordan gruvedrift her kan foregå uten at urfolkenes rettigheter krenkes, særlig når det ikke er gjennomført tiltak for å beskytte deres leveområder.

Etikkrådet mener at WBNs gruvedrift på Halmahera medfører en uakseptabel risiko for at viktige naturverdier går tapt, og at avskogingen vil føre til at urfolkenes livsgrunnlag, kultur og levemåte blir ødelagt. For de ukontaktede urfolkene kan dette true deres eksistens.

6 Tilrådning

Etikkrådet anbefaler å utelukke Eramet SA fra Statens pensjonsfond utland.

Siv Helen Rygh
Torstensen,
Fungerende leder
(Sign.)

Cecilie
Hellestveit
(Sign.)

Vigdis Vandvik
(Sign.)

Egil Matsen
(Sign.)